

LUONNOS

EHDOTUS VALTIONEUVOSTON ASETUKSEKSI MEHILÄISHOITOTUESTA

Pääasiallinen sisältö

Esityksessä ehdotetaan annettavaksi valtioneuvoston asetus mehiläishoitotuesta.

Asetuksella annettaisiin tarkempia säännöksiä mehiläishoitotuesta maataloustuotteiden markkinajärjestelystä annetun lain (999/2012), jäljempänä *markkinajärjestelylaki*, 26 §:n 1 ja 2 momentin, 27a §:n 4 momentin, 28 §:n 1 momentin nojalla, 29 §:n 4 momentin nojalla, 29b §:n 2 momentin nojalla ja 73 §:n 2 momentin nojalla.

1.1 Asian tausta

Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukset yhteisen maatalouspolitiikan (YMP) uudistamiseksi julkaistiin joulukuussa 2021. Uudistus toimeenpannaan kolmella Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksella, joista keskeisimmin ehdotettua asetusta koskee Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) [2021/2115](#), jäsenvaltioiden yhteisen maatalouspolitiikan nojalla laadittavien, Euroopan maatalouden tukirahastosta (maataloustukirahasto) ja Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahastosta (maaseuturahasto) rahoitettavien strategiasuunnitelmien (YMP:n strategiasuunnitelmat) tukea koskevista säännöistä sekä asetusten (EU) N:o 1305/2013 ja (EU) N:o 1307/2013 kumoamisesta, jäljempänä *suunnitelma-asetus*, III osaston III luvun säännösten täytäntöönpanosta.

Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusten toimeenpanemiseksi komissiolle annettiin toimivalta antaa alempiasteisia delegeoituja ja täytäntöönpanoasetuksia. Näistä asetusehdotuksen kannalta keskeisin on Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2021/2115 täydentämisestä lisävaatimuksilla eräille tukitoimityypeille, jotka jäsenvaltiot tämentävät mainitun asetuksen mukaisissa, vuosia 2023—2027 koskevissa YMP:n strategiasuunnitelmissaan, sekä säännöillä, jotka koskevat hyvää maatalous- ja ympäristökuntoa koskevassa toimenpidevaatimuksessa (GAEC-toimenpidevaatimus) 1 mainittua osuutta annettu komission delegeoitu asetus (EU) 2022/126, jäljempänä *suunnitelma-asetusta täydentävä delegeoitu asetus*.

YMP uudistuksen myötä Suomi laati uuden YMP strategiasuunnitelman (*suunnitelma*). Komissio hyväksyi 31.8.2022 Suomen suunnitelman komission täytäntöönpanopäätöksellä Suomen YMP:n strategiasuunnitelman 2023–2027 hyväksymisestä Euroopan maatalouden tukirahastosta ja Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahastosta rahoitettavaa unionin tukea varten (CCI: 2023FI06AFSP001). [Linkki täytäntöönpanopäätökseen](#) ja [linkki strategiasuunnitelmaan](#)

YMP uudistuksen myötä mehiläishoitotuen keskeisin laki markkinajärjestelylaki on uudistettu ja näin myös valtioneuvoston asetusta on uudistettava, jotta se vastaa muuttunutta lainsäädäntöä. [Linkki markkinajärjestelylain uudistuksen perusteluihin](#).

1.2 Asetuksenantovaltuudet

Asetusehdotuksessa annettaisiin tarkempia säädöksiä tukikelpoisista toimenpiteistä ja niiden vaatimuksista 26 §:n 1 momentin nojalla, ajanjaksosta, jonka aikana toimenpiteet voidaan toteuttaa 26 §:n 2 momentin nojalla, mehiläishoitotuen tuensaajien ja esitettyjen toimenpiteiden valintaperusteista ja valintamenettelystä 27a 4 momentin nojalla, hyväksyttävistä kustannuksista 28 §:n 1 momentin nojalla, toimenpiteiden toteuttamisen hyväksyttävästä ajanjaksosta ja maksun hakemisen määräajoista 29 §:n 4 momentin nojalla, selvitysten ja seurantatietojen sisällöstä 29b §:n 2 momentin nojalla sekä maksettavien erien lukumäärästä ja hakemusten määräajoista 73 § 2 momentin nojalla.

2 Asian valmistelu

Asetusehdotus on valmisteltu maa- ja metsätalousministeriössä virkatyönä yhteistyössä Ruokaviraston kanssa. Asetusehdotuksesta on myös järjestetty keskustelutilaisuus sidosryhmien kanssa.

Asetusehdotuksesta on pyydetty lausunnot seuraavilta tahoilta:

Valtiovarainministeriö, Ympäristöministeriö, Ruokavirasto, Hunajayhtymä Oy, Luomuliitto ry, Luonnonvarakeskus, Luonnon suojeluliitto, Maa- ja metsätaloustuottajien Keskusliitto MTK ry, Suomen Tumman Mehiläisen hoitajat ry, Svenska Lantbruksproducenternas Centralförbund SLC, Suomen Mehiläishoitajain Liitto, ja Ålands biodlarförening r.f.

3 Nykytila ja keskeiset ehdotukset

3.1 Nykytila

Mehiläishoitotuesta säädettiin aiemmin Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) N:o 1308/2013 maataloustuotteiden yhteisestä markkinajärjestelystä ja neuvoston asetusten (ETY) N:o 992/72, (ETY) N:o 234/79, (EY) N:o 1037/2001 ja (EY) N:o 1234/2007 kumoamisesta, jäljempänä *markkinajärjestelyasetus*. YMP uudistuksessa tukimuoto siirrettiin suunnitelma-asetukseen.

Uudistetun EU-lainsäädännön mukaan mehiläishoitoalalle ei laadita nykyisen markkinajärjestelyasetuksen 55 artiklan mukaista kansallista kolmivuotista mehiläishoito-ohjelmaa, vaan mehiläishoitoalan tarpeet ja toimenpiteet kuvataan jäsenmaan suunnitelmassa. Suunnitelma-asetuksen toimenpiteet vastaavat pääosin sitä, mitä aiemmin säädettiin markkinajärjestelyasetuksen 55 artiklassa mehiläishoitoalan toimenpiteistä. EU-lainsäädännön uudistusta kuvataan tarkemmin edellä mainituissa markkinajärjestelylain esitöissä.

Mehiläishoitoalalla alempiasteista EU-lainsäädäntöä on nykyisellä ohjelmakaudella ollut suhteellisen vähän. Kyseisten asetusten säännöksistä osa on siirtynyt suunnitelma-asetusta täydentävään delegeoituun asetukseen, jossa säädetään lisäksi eräistä useille suunnitelma-asetuksen III osaston III luvun toimenpiteille yhteisistä säännöksistä, joista aiemmin ei ole ollut säätelyä mehiläishoitoalalla. Osasta aiemmin

EU-lainsäädännössä olleista säännöksistä tulisi tarvittavilta osin säätää kansallisesti ja lisäksi tulisi säätää eräistä suunnitelma-asetusta täydentävän delegoidun asetuksen jäsenmaiden lainsäädännön edellyttämistä seikoista.

3.2 Keskeiset ehdotukset

Mehiläishoitotuen keskeisiä sisällöllisiä uudistuksia on, että enää ei edellytettäisi, että tuensaaja toteuttaa kaikki tukikelpoiset toimenpiteet. Koska tuenhakijoita voi olla useita ja hakijoiden esittämien hankkeiden rahoitustarve voi ylittää käytettävissä olevat varat, markkinajärjestelylakiin on lisätty mehiläishoitotuen tuensaajien ja esitettyjen toimenpiteiden valintaperusteista. Asetusehdotuksessa valintaperusteista säädettäisiin tarkemmin. Lisäksi asetusehdotuksen oleellisia muutoksia ovat investointeja koskevien ehtojen lisääminen, kohtuullisten kustannusten rajaukset, hakujaksojen määrittely ja hankkeiden toteuttamisjakson määrittely kalenterivuodeksi.

4. Taloudelliset vaikutukset

Mehiläishoitotuki on EU:n osittain rahoittama tukijärjestelmä, jonka EU:n rahoitusosuus on 50 prosenttia.

Valtion talousarviossa rahoituskaudelle 2014—2020 mehiläishoitotukeen oli varattu 205 000—280 000 euroa rahoitusta vuosittain.

Komission esityksestä unionin rahoitusosuutta jäsenmaiden mehiläishoitoalan toimenpiteisiin nostettiin 60 miljoonaan euroon vuodessa kaudelle 2021—2027. Lisärahoitus tuli voimaan vuodesta 2021 alkaen. Rahoituskausien välistä siirtymäkautta varten annettiin Euroopan Parlamentin ja Neuvoston asetus (EU) 2020/2220 tiettyjen siirtymäsäännösten vahvistamisesta Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahaston (maaseuturahasto) ja Euroopan maatalouden tukirahaston (maataloustukirahasto) tukea varten vuosina 2021 ja 2022 sekä asetusten (EU) N:o 1305/2013, (EU) N:o 1306/2013 ja (EU) N:o 1307/2013 muuttamisesta varojen ja soveltamisen osalta vuosina 2021 ja 2022 ja asetuksen (EU) N:o 1308/2013 muuttamisesta varojen ja tällaisen tuen jakamisen osalta vuosina 2021 ja 2022. Kansalliset mehiläishoito-ohjelmat, jotka olisivat normaalisti päättyneet mehiläishoitovuoden päättyessä 31 päivä heinäkuuta 2022, jatkettiin 31 päivään joulukuuta 2022 asti. Tälle jatkoajalle käytettiin jäsenmaille varainhoitovuodelle 2023 kohdistettua määrärahaa.

Rahoituskaudella 2021—2027 Suomen osuus EU:n mehiläishoitoalan tuesta on 196 182 euroa EU:n varainhoitovuotta kohden. Korotus tehtiin jo mehiläishoitovuosiksi 2021 ja 2022 komission täytäntöönpanopäätöksellä (2021/974) 9.6.2021. Varainhoitovuoden 2023 EU:n määrärahasta Suomessa on varattu 44 150 euroa mehiläishoitovuoden 2022 jatkoajan menoihin.

EU:n siirtymäsäädösten vuoksi mehiläishoitotuen kansallisen tuen määrä nostettiin vastaamaan EU:n rahoituskehyksessä päätetyn EU:n tuen määrää jo vuosien 2022—2025 VN-kehyksissä. Tällöin talousarvion momentin 30.20.46 mehiläistuen määrärahaa korotettiin 120 000 eurolla, josta EU-osuus oli puolet. Kokonaisuutena mehiläishoitotuen määräraha on alkaneella rahoituskaudella 400 000 euroa

vuositasolla. Momentin 30.20.46 menoihin liittyvät tulot on merkitty momentille 12.30.01 (EU:n maataloustukirahastosta saatavat tulot).

5. Lausuntopalaute
[Laaditaan lausuntokierroksen jälkeen]

6. Säännöskohtaiset perustelut

1 § Pykälässä säädettäisiin asetuksen soveltamisalasta.

Ehdotuksen mukaan asetuksessa säädettäisiin maataloustuotteiden markkinajärjestelystä annetussa laissa (999/2012) tarkoitettuun mehiläishoitotukeen liittyvistä määräajoista, seurantatiedoista, tuensaajien ja esitettyjen toimenpiteiden valintaperusteista, tukikelpoisista toimenpiteistä ja hyväksyttävistä kustannuksista. Tukea voitaisiin myöntää ja maksaa valtion talousarviossa osoitettujen varojen sekä EU:n maataloustukirahastosta varainhoitovuosille osoitetun budjetin rajoissa.

2 § Pykälässä säädettäisiin mehiläishoitajille annettavasta neuvonnasta, tiedotuksesta ja koulutuksesta.

Ehdotettavassa pykälässä säädettäisiin tarkemmin suunnitelma-asetuksen 55 artiklan 1 kohdan a alakohdan mukaisista toimenpiteistä: mehiläishoitajille annettavat neuvontapalvelut, tekninen apu, koulutus, tiedotus ja parhaiden käytäntöjen vaihto, myös verkostoitumisen kautta.

Ehdotettavan pykälän mukaan tukea voitaisiin myöntää-toimiin, joiden tavoitteena on antaa mehiläishoitajille neuvontaa, tiedotusta ja koulutusta sekä mehiläishoitoalan kouluttajille annettavaan perus- ja täydennyskoulutukseen. Tukea voitaisiin myöntää myös viestintä- ja oppimisympäristön kehittämiseen sekä toimiin, joiden tavoite on verkostoitumisen lisääminen.

Suunnitelman mukaan toimenpiteen tavoitteena on kehittää mehiläishoitajien osaamista mehiläisten hoidossa, kestävien tuotantotapojen käyttöönotossa ja tuotannon kannattavuudessa. Toimenpiteen tavoitteena voi olla myös hunajan sekä muiden mehiläispesien tuotteiden laadun parantaminen, menekinedistäminen vientiosaaminen ja tarhaajien laatuosaamisen kehittäminen neuvonnan, tiedotuksen ja koulutuksen kautta. Tarhaajille annettava koulutus, neuvonta ja tiedottaminen voi myös kohdistua esimerkiksi mehiläispesiä vaivaaviin tuholaisiin ja tauteihin sekä tutkimustiedon siirtoon, lajihunajan tuottamiseen, epäsuotuisien sääolojen aiheuttamien vahinkojen ehkäisemiseen ja muuttuviin ilmasto-olosuhteisiin sopeutettujen hoitokäytäntöjen kehittämiseen sekä pölytyspalveluun ja sen merkitykseen. Verkostoitumisen tavoitteena on mm. uuden tiedon hankinta ja parhaiden käytäntöjen kokoaminen ja vaihto.

Ehdotettavan pykälän toimet vastaisivat pääosin aiemman valtioneuvoston asetuksen teknisen avun toimia, mutta nuorisotoiminnan järjestämisestä säädettäisiin nyt mehiläistuotteiden menekinedistämistä koskevassa 8 §:ssä. Tilaisuuksien järjestämisen ja niihin osallistumisen tukikelpoisuudesta säädettäisiin nyt 9 §:n tukikelpoisten kustannusten yhteydessä.

3 § Pykälässä säädettäisiin tuholaiten ja tautien torjunnasta.

Ehdotettavassa pykälässä säädettäisiin tarkemmin suunnitelma-asetuksen 55 artiklan 1 kohdan b alakohdan i alakohdan mukaisista toimenpiteistä: investoinnit aineelliseen tai aineettomaan omaisuuteen sekä muut toimet kuten mehiläispesiä vaivaavien tuholaiten ja tautien, erityisesti varroapunkin, torjuminen.

Ehdotettavan pykälän mukaan tukea voitaisiin myöntää mehiläisiin kohdistuvien tuholaiten ja tautien torjumiseen liittyviin seuranta- ja kehittämistoimiin.

Suunnitelman mukaan toimenpiteen tavoitteena on mehiläispesiä vaivaavien tuholaiten ja tautien torjunta, seuranta ja ennaltaehkäisy sekä tuholais- ja tautitilanteen seuranta-, testaus- ja analyysimenetelmien kehittäminen. Toimenpiteen sisältönä voivat olla ehkäisevien toimien suunnittelu, testausmenetelmien kehittäminen ja toimenpiteessä tarvittavat investoinnit ja tarvittavien välineitten hankinta. Myös näytteiden keruu ja keruun kattavuuden suunnittelu voivat liittyä toimenpiteeseen.

4 § Pykälässä säädettäisiin mehiläispesien siirtohoidon järjeistämistä.

Ehdotettavassa pykälässä säädettäisiin tarkemmin suunnitelma-asetuksen 55 artiklan 1 kohdan b alakohdan iv alakohdan mukaisista toimenpiteistä investoinnit aineelliseen tai aineettomaan omaisuuteen sekä muut toimet kuten siirtohoidon järjeistämisen.

Ehdotettavan pykälän mukaan tukea voitaisiin myöntää mehiläispesien siirtohoidon ja pölytyspalvelujen kehittämiseen sekä niihin liittyvään tiedon hankintaan ja tiedon välittämiseen sekä lajihunajien tuottamisen edistämiseen.

Suunnitelman mukaan toimenpiteen tavoitteena on pölytyspalvelun ylläpito ja kehittäminen sekä lajihunajan tuottamisen edistäminen. Siirtohoitoon ja lajihunajien tuotantoon erikoistuneiden mehiläishoitajien osaamista olisi tarpeen koota siirrettäväksi laajemmin alan hyödynnettäväksi, esimerkiksi pesien siirtämiseen sopivan kaluston käyttämisen osalta. Digitaalisia ratkaisuja kehittämällä ennustamista ja alueellista kohdentamista voidaan helpottaa. Pölytyspalvelun kehittäminen voi sisältää, tarhaajien ja viljelijöiden yhteistoiminnan, sopimukset ja tarhaajille annettavat muut palvelut niihin liittyen sekä yhteistyön muiden tahojen kanssa hyönteispölytyksen edistämiseksi ja turvalliseksi toteuttamiseksi. Toimenpide voi sisältää pölytyspalvelun sähköisen ympäristön kehittämisen ja muut tarvittavat investoinnit. Lajihunajien tuottamisen edistäminen voi sisältää toiminnan suunnittelun ja kehittämisen, tiedon tuottamisen, parhaiden käytäntöjen kokoamisen, toimenpiteessä tarvittavat investoinnit ja tarvittavien välineitten hankinnan.

Ehdotettava pykälä vastaisi pääosin aiemmin voimassa olleita säädöksiä, mutta lajihunajan tuottamisen edistäminen mainittaisiin pykälässä nyt erikseen.

5 § Pykälässä säädettäisiin mehiläishoitoalan laboratorioanalyseista.

Ehdotettavassa pykälässä säädettäisiin tarkemmin suunnitelma-asetuksen 55 artiklan 1 kohdan c alakohdan mukaista toimenpiteistä: toimet laboratorioiden tukemiseksi

mehiläistuotteiden, mehiläiskadon tai mehiläisten tuottavuuden laskun ja mehiläisille mahdollisesti myrkyllisten aineiden analysoinnissa.

Ehdotettavan pykälän mukaan tukea voitaisiin myöntää toimiin, joiden tavoitteena on mehiläistuotteiden, mehiläiskadon tai mehiläisten tuottavuuden laskun ja mehiläisille mahdollisesti myrkyllisten aineiden laboratoriossa tehtävä analysointi. Tukea voitaisiin myöntää myös muissa tukikelpoisissa toimenpiteissä tarvittaviin laboratorioanalyysihin sekä edellä mainittujen laboratorioanalyysien toteuttamiseksi välttämättömiin muihin toimiin.

Suunnitelman mukaan toimenpide liittyy useisiin muihin mehiläishoitoalan toimenpiteisiin ja niiden tavoitteisiin, erityisesti yhteistoimintaan tutkimustahojen kanssa, tautien ja tuholaisten torjuntaan ja tavoitteena on tukea näitä toimenpiteitä. Laboratorioselvityksiä voidaan tehdä esimerkiksi hunajan ja muiden mehiläistuotteiden laadun määrittämiseksi, heikon talvehtimisen, mehiläiskadon ja mehiläisten tuottavuuden laskun syistä sekä kasvinsuojeluaineiden vaikutuksista mehiläisiin. Laboratorioanalyysien toteuttamiseksi välttämättömiä muita toimia olisivat esimerkiksi aineiston keruun suunnittelu ja toteutus ja materiaalin tuottaminen ja toimittaminen mehiläistutkimuksen tarpeisiin ja muu tarvittava työ ja tulosten analysointi.

6 § Pykälässä säädettäisiin mehiläispesien määrän säilyttämisestä ja mehiläisten jalostamisesta. Pykälä vastaisi pääosin aiemmin voimassa olleita säädöksiä.

Ehdotettavassa pykälässä säädettäisiin tarkemmin suunnitelma-asetuksen 55 artiklan 1 kohdan d alakohdan mukaisista toimenpiteistä: toimet mehiläispesien nykyisen määrän säilyttämiseksi tai lisäämiseksi unionissa, mukaan lukien mehiläisten jalostaminen.

Ehdotettavan pykälän mukaan tukea voitaisiin myöntää toimiin, joiden tavoitteena on mehiläispesien määrän säilyttäminen ja kasvattaminen, mehiläisrotujen ja mehiläiskantojen parantaminen ja turvaaminen sekä jalostaminen.

Suunnitelman mukaan toimenpiteen tavoitteena on mehiläispesien määrän säilyttäminen ja kasvattaminen tasapainossa kulutuksen kehittymisen kanssa. Tavoitteena on vähintäänkin nykyisen pesämäärän ylläpitäminen talvitappioiden paikkaamiseksi. Lisäksi toimenpiteen tavoitteena voi olla Suomessa käytettävien rotujen ja mehiläiskantojen parantaminen ja turvaaminen mukaan lukien jalostaminen.

7 § Pykälässä säädettäisiin yhteistoiminnasta tutkimusohjelmien kanssa.

Ehdotettavassa pykälässä säädettäisiin tarkemmin suunnitelma-asetuksen 55 artiklan 1 kohdan e mukaisista toimenpiteistä: yhteistoiminta mehiläishoitoalaa ja mehiläistuotteita koskevien tutkimusohjelmien toteuttamiseen erikoistuneiden tahojen kanssa.

Ehdotettavan pykälän mukaan tukea voitaisiin myöntää soveltavaan tutkimukseen, jota tehdään yhteistyössä mehiläishoitoalaan perehtyneiden tutkimuslaitosten kanssa. Tukea voidaan myöntää myös tutkimus- ja koulutuslaitosten ja mehiläisalan

tutkijoiden kanssa pidettävään yhteydenpitoon sekä toimenpiteen kannalta tarvittaviin investointeihin, jos niiden osoitetaan liittyvän tiettyyn tutkimusprojektiin.

Suunnitelman mukaan toimenpiteessä tavoitteena on yhteistyössä tutkimuslaitosten kanssa parantaa mehiläishoitoalan kannattavuutta, satomääriä, hunajan laatua tai ominaisuuksia, edistää mehiläisten terveyttä ja talvehtimista, sopeutumista muuttuviin ilmasto-olosuhteisiin tai tuottaa tietoa tarhattujen mehiläisten ja luonnonvaraisten pölyttäjien suhteista. Mahdollisia ovat myös pölytyskokeet uusien viljelykasvien osalta. Suunnitelman mukaan toimenpiteessä voidaan rahoittaa hakijan osallistumista tutkimusprojektien ja kehittämishankkeiden kustannuksiin rajatuilta osin sekä osallistumista mehiläishoitoalaa koskevan tilastoinnin kehittämiseen. Toimenpiteeseen voi myös kuulua eri yhteydenpitomuodot tutkimus- ja koulutuslaitoksiin sekä alan tutkijoihin, osallistuminen kansainvälisiin mehiläisalan tutkijatapaamisiin ja konferensseihin.

Ehdotuksessa ei yksilöitäisi tutkimusaiheita, vaan tukikelpoisia aiheita olisivat mehiläishoitoalan kehittämisen kannalta keskeiset aiheet.

8 § Pykälässä säädettäisiin mehiläistuotteiden menekinedistämisestä.

Ehdotettavassa pykälässä säädettäisiin tarkemmin suunnitelma-asetuksen 55 artiklan 1 kohdan f alakohdan mukaisista toimenpiteistä: menekinedistäminen ja tiedotus mukaan lukien markkinaseurantatoimet ja toiminnot, joiden tarkoituksena on erityisesti lisätä kuluttajien tietoisuutta mehiläistuotteiden laadusta.

Ehdotettavan pykälän mukaan tukea voitaisiin myöntää mehiläistuotteiden markkinaseurantaan ja –kartoitukseen, menekinedistämiseen ja tiedottamiseen. Tukea voidaan myöntää myös toiminnan järjestämiseen, jonka tavoitteena on tutustuttaa lapset ja nuoret mehiläishoitoalaan.

Suunnitelman mukaan toimenpiteen tavoitteena on lisätä kuluttajien tietoisuutta hunajan ja muiden mehiläistuotteiden laadusta ja tuotteiden käytöstä sekä tarhamehiläisten ja luonnonvaraisten pölyttäjien tärkeydestä sekä pölyttäjien elintavoista. Tavoitteena on lisätä tarhaajien tietoa markkinoinnista ja menekinedistämiskeinoista sekä lisätä tutkimustietoa hunajamarkkinoista ja kuluttajien toiveista, ostajien käyttäytymisestä sekä vähittäismyyntitoimien kannattavuudesta ja vientimahdollisuuksista.

9 § Pykälässä säädettäisiin hyväksyttävistä kustannuksista.

Markkinajärjestelylain 28 §:n 1 momentin mukaan mehiläishoitotukeen kelpoisia kustannuksia ovat laissa tarkoitettujen tukikelpoisten toimenpiteiden toteuttamisesta aiheutuneet tarpeelliset ja kohtuulliset kustannukset. Lähtökohtana kustannusten määrittelyn osalta on, että tuesta voidaan kattaa tukikelpoisten toimenpiteiden toteuttamisesta tosiasiallisesti aiheutuneet tarpeelliset ja kohtuulliset kustannukset. Kulut ja kustannukset voidaan hyväksyä vain siltä osin kuin ne kohdennetaan toimenpiteen toteuttamiseen.

Ehdotettavan pykälän 1 momentin mukaan tukea voitaisiin myöntää tukikelpoisten toimenpiteiden toteuttamisen kannalta tarpeellisiin ja kohtuullisiin kustannuksiin, jotka voivat olla:

- 1) palkkaus- ja palkkiokustannuksia ja niihin liittyviä lakisääteisiä kustannuksia, lukuun ottamatta luontaisetuina suoritettavia kustannuksia;
- 2) matka- ja majoituskustannuksia;
- 3) ulkopuolisten palvelujen ja asiantuntijoiden käytöstä aiheutuvia kustannuksia;
- 4) koulutustilaisuuksien, tapahtumien ja muiden tilaisuuksien järjestämisestä tai niihin osallistumisesta aiheutuvia kustannuksia;
- 5) messuille tai näyttelyyn osallistumisesta aiheutuvia kustannuksia;
- 6) välttämättömistä materiaaleista, välineistä, toimitiloista ja digitaalisista ratkaisuista aiheutuvia kustannuksia. Materiaalit, toimitilat ja välineet on vuokrattava, jollei niiden hankkiminen ole vuokraamista edullisempaa;
- 7) julkaisu- ja jakelukustannuksia;
- 8) opetustarhojen perustamisesta aiheutuvia kustannuksia;
- 9) tutkimushankkeista ja näytteiden otosta sekä analysoinnista aiheutuvia kustannuksia;
- 10) yleishallinnon kulut suunnitelma-asetusta täydentävän delegoidun asetuksen 23 artiklan 2 kohdan asettamissa rajoissa mukaan lukien toimistokustannukset, siltä osin kuin ne kohdennetaan toimenpiteen toteuttamiseen;
- 11) muita kustannuksia siltä osin, kun ne välittömästi liittyvät kohdissa 2-8 § lueteltujen toimenpiteiden toteuttamiseen.

Edellä kohdassa 10 mainituilla yleishallinnon kuluilla tarkoitettaisiin myös sellaisia kirjanpito-, seuranta- ja raportointikustannuksia, jotka johtuvat myönnetystä tuesta. Yleishallinnon henkilöstökustannukset tulisi kohdistaa toiminnoille käytetyn työajan perusteella.

Ehdotettavan pykälän 2 momentin mukaan avustettavaan toimintaan jaettavat kulut ja kustannukset voitaisiin hyväksyä vain siltä osin kuin ne kohdennetaan 2–8 §:ssä tarkoitettujen toimenpiteiden toteuttamiseen.

Pykälä vastaisi pääosin edellisen aiemmin voimassa olleita säädöksiä, mutta tukikelpoisia kustannuksia on täydennetty 4, 8 ja 9 kohdassa mainituilla kustannuksilla, jonka lisäksi kohtia 2 ja 6 on muutettu. Pykälässä ei enää säädettäisi arvonlisäveron tukikelpoisuudesta, koska asiasta säädetään suunnitelma-asetusta täydentävän delegoidun asetuksen 22 artiklassa.

10 § Pykälässä säädettäisiin mehiläishoitotuella toteutettavista investoinneista. Pykälä olisi uusi ja sillä varmistettaisiin, että Suomi täyttää suunnitelma-asetusta täydentävän delegoidun asetuksen 11 artiklan 1 kohdan a ja b alakohtien jäsenvaltioille asettamat ehdot. Mehiläishoitoalalla ei ole aiemmin ollut investointeja koskevaa tarkempaa EU-säätelyä.

Ehdotettavan pykälän 1 momentissa säädettäisiin että, asetuksen 2-7 §:issä tarkoitetuissa toimenpiteissä tuensaaja voisi tehdä toimenpiteessä tarvittavia investointeja.

Koska suunnitelmaan on sisällytetty suunnitelma-asetusta täydentävän delegoidun asetuksen 11 artiklan 2 alakohdassa tarkoitettu mahdollisuus tuensaajan toimitilan ulkopuolella tehtäviin investointeihin, tukea voitaisiin-myöntää myös tuensaajan toimitilojen ulkopuolella aineelliseen omaisuuteen tehtäviin investointeihin, jos se on toimenpiteen toteuttamisen kannalta tarkoituksenmukaista.

Ehdotettavan pykälän 2 momentin mukaan tuensaajan olisi käytettävä mehiläishoitotuella hankittua aineellista ja aineetonta omaisuutta suunnitelma-asetusta täydentävän delegoidun asetuksen 11 artiklan 1 kohdan a alakohdan mukaisella tavalla eli tuensaajan on käytettävä hankittua aineellista tai aineetonta omaisuutta sen luonteen, tavoitteiden ja käyttötarkoituksen mukaisesti, sellaisina kuin ne kuvataan suunnitelman asiaankuuluvissa tukitoimissa.

Ehdotettavan pykälän 3 momentin mukaan investointien on säilyttävä tuensaajan omistuksessa ja hallinnassa niiden verotuksellisen poistoajan loppuun saakka tai viiden vuoden ajan riippuen siitä kumpi ajanjakso on lyhyempi.

Investointien verotuksellinen poistoaika laskettaisiin lain elinkeinotulon verottamisesta (360/1968) mukaan ja se vaihtelisi omaisuuslajista riippuen. Esimerkiksi omaisuuden, jonka käyttöikä on enintään 3 vuotta tai pienhankinnan eli alle 1200 euron suuruisen hankinnan saa poistaa kerralla. Koneiden ja kaluston poistot sen sijaan ovat menojäännöspoistoja ja ne eivät tule ikinä kokonaan poistetuksi verotuksessa, joten niiden on säilyttävä tuensaajan omistuksessa ja hallinnassa viiden vuoden ajan. Viiden vuoden ajanjakson lasketaan alkavan omaisuuden hankintapäivänä tai päivänä, jona tuensaaja saa investoinnin käyttönsä.

11 § Pykälässä säädettäisiin hyväksyttävien kustannusten kohtuullisuudesta. Pykälä olisi uusi.

Ehdotettavan pykälän 1 momentissa säädettäisiin tuenhakijan velvollisuudesta esittää tuen hakemisen yhteydessä suunnitelma siitä, miten investoinnit sekä välineiden ja ostopalveluiden hankinnat toteutetaan ja miten kustannusten kohtuullisuus varmistetaan. Momentissa säädettäisiin myös velvollisuudesta esittää edellä mainitussa suunnitelmassa selkeät valintaperusteet havaintotarhaajien tai ammattitarhaajien valinnalle, jos heitä käytetään toimenpiteessä apuna.

Ehdotettavan pykälän 2 momentissa säädettäisiin tuenhakijan velvollisuudesta toimittaa yli [2500] euron suuruisissa hankinnoissa selvitys tavanomaisesta hintatasosta, riittävä määrä tarjouksia tai jokin muu selvitys, jonka perusteella kustannusten kohtuullisuus on mahdollista arvioida, jos investointiin tai hankintaan

ei sovelleta julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annettua lakia (1397/2016). Pykälä sisältäisi täsmennyksen jonka mukaan, tavanomaisella hintatasolla tarkoitetaan tavarantoimittajien yleisesti käyttämiä hintoja. Jos julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annettua lakia (1397/2016) sovelletaan, tulee tuensaajan pyytää hankintaa varten tarjouksia laissa säädetyllä tavalla. Ennakoidun arvon laskemistavasta säädetään kyseisen lain 4. luvussa. Hankintaa ei saisi pilkkoa eriin tai laskea sen arvoa poikkeuksellisin menetelmin tämän lain soveltamisen välttämiseksi.

Ehdotettavan pykälän 3 momentin mukaan tuensaajan olisi pyydettävä tarjouksia vähintään kolmelta toimijalta, riippumatta siitä ylittyykö edellä 2 momentissa tarkoitettu 2500 euron kynnyksiarvo, jos tuensaaja toteuttaa 6 §:n mukaisia seuraavia toimia yhteistyössä emonkasvattajien kanssa: 1) paritustarhatoiminnot; 2) emojen valinta; 3) emojen arvostelu; 4) keinosiementäminen. Vähintään sanalla viitataan momentissa tilanteisiin, joissa toimenpidettä toteuttamaan valitaan useampia toimijoita. Esimerkiksi tilanteessa, jossa tuensaajan toteuttaa toimenpiteen useamman kuin kolmen toimijan kanssa tulisi tämän pyytää tarjouksia vähintään neljältä toimijalta.

Ehdotettavan pykälän 4 momentin mukaan tuen myöntäjän olisi varmistettava hankkeen kokonaiskustannusarvion kohtuullisuus tukea myönnettäessä siltä osin kuin se olisi mahdollista. Kustannusten kohtuullisuudesta olisi kuitenkin varmistuttava kaikilta osin viimeistään ennen tuen maksamista.

Kohtuullisia kustannuksia arvioitaessa pidettäisiin arviointiperusteena muun muassa toimialan keskimääräistä kustannustasoa. Tuensaajan olisi pyydettävä tarkoituksenmukaisella tavalla tarjouksia siten, että kustannusten hyväksyttävä taso voidaan luotettavasti todeta.

12 § Pykälässä säädettäisiin hyväksyttävien kustannusten rajoituksista.

Ehdotettavan pykälän 1 momentin mukaan tukea ei myönnettäisi:

- 1) edustuskustannuksiin;
- 2) kustannuksiin, jotka aiheutuvat tuensaajan tavanomaisesta toiminnasta;
- 3) suunnitelma-asetusta täydentävän delegoidun asetuksen liitteessä II lueteltuihin kustannuksiin.

Ehdotettavan pykälän 2 momentissa säädettäisiin matka- ja majoituskustannusten sekä päivärahojen hyväksyttävästä määrästä, joka olisi enintään Verohallinnon päätöksen mukainen verovapaa korvaus.

Ehdotettavan pykälän 3 momentissa säädettäisiin suunnitelma-asetusta täydentävän delegoidun asetuksen 23 artiklan 1 kohdan mukaisissa henkilöstökustannuksissa hyväksyttävästä määrästä, joka olisi enintään saman tyyppisistä palveluista kyseisillä markkinoilla yleisesti hyväksytyjä kustannuksia vastaava määrä. Esimerkiksi kouluttajien palkkion kohtuullisuuden arvioinnissa voidaan käyttää apuna asiantuntijatyöhön annettuja palkkiosuosituksia. Tuensaajan tulisi momentin

perusteella toimittaa tarvittavat tiedot edellä mainituista henkilöstökustannuksista Ruokavirastolle.

Ehdotettavan pykälän 3 momentissa tarkoitetuilla tarvittavilla tiedoilla tarkoitetaan tuntikirjanpitoa. Vastaavien henkilöstökustannusten arvo tulee olla mahdollista arvioida ja varmentaa tuensaajan kirjanpidosta.

13 § Pykälässä säädettäisiin selvityksistä ja seurantatiedoista.

Markkinajärjestelylain 29 b §:n nojalla Ruokavirastolla on oikeus saada tuottajaorganisaatio- ja mehiläishoitotuen tuensaajalta suunnitelma-asetuksen 7 artiklassa ja liitteessä I tarkoitettujen tukien seuranta- ja vaikuttavuuden arviointia varten tarpeelliset selvitykset ja seurantatiedot. Pykälässä täsmennettäisiin tämän oikeuden sisältöä.

Ehdotettavan pykälän mukaan tuen myöntämistä koskevassa hakemuksessa tuenhakijan tulisi esittää, millaisilla mittareilla hankkeeseen suunniteltujen toimien toteutumista arvioidaan. Mittareilla tarkoitettaisiin tässä yhteydessä konkreettisia ja seurattavissa olevia osoittimia, joiden avulla voitaisiin arvioida hankkeessa suunniteltujen toimien toteutumista. Toteutumistiedot raportoitaisiin puolivuositain maksatushakemusten yhteydessä. Viimeisen maksatushakemuksen yhteydessä tulisi toimittaa loppuraportti suunnitelman tavoitteiden ja toimenpiteiden toteutumisesta.

14 § Pykälässä säädettäisiin hankkeiden pituudesta.

Ehdotettavan pykälän 1 momentin mukaan tukea mehiläishoitotukea voitaisiin myöntää hankkeisiin, joiden kestoaika on kaksi vuotta.

Ehdotettavan pykälän 2 momentin mukaan tuensaajan olisi laadittava toimenpiteiden toteuttamista ja kustannuksia koskeva suunnitelma kalenterivuositain jaoteltuna. Toimenpiteet olisi toteutettava edellä mainitussa suunnitelmassa ilmoitettuna ajankohtana.

Nykyisessä valtioneuvoston asetuksessa ei ole säädetty toteuttamisajanjaksosta. Sen sijaan Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 1308/2013 soveltamissäännöistä mehiläishoitoalan tuen osalta annetussa komission täytäntöönpanoasetuksessa (EU) 2015/1368, säädettiin, että mehiläishoito-ohjelmissa 'mehiläishoitovuodella' tarkoitetaan 12 peräkkäisen kuukauden ajanjaksoa 1 päivästä elokuuta 31 päivään heinäkuuta. Mainitun asetuksen 7 artiklan mukaan kunkin mehiläishoitovuoden aikana täytäntöönpanut ja toimenpiteitä koskevat maksut, jotka jäsenvaltiot suorittavat tuensaajille, on suoritettava kyseisen mehiläishoitovuoden 16 päivänä lokakuuta alkavan ja seuraavan vuoden 15 päivänä lokakuuta päättyvän 12 kuukauden jakson kuluessa. Suunnitelma-asetuksessa mehiläishoitovuoden käsitteestä on luovuttu ja uusi rahoitusjakso alkaa tammikuun alussa 2022. Tämän vuoksi on katsottu tarkoituksenmukaiseksi, että hankkeiden toteuttamista ja kustannuksia koskeva suunnitelma laaditaan kalenterivuositain jaoteltuna.

15 § Pykälässä säädettäisiin tuen maksamisen edellytyksistä

Ehdotettavan pykälän 1 momentin mukaan tukea voitaisiin maksaa toimenpiteille, jotka on aloitettu tukihakemuksen vireilletulon jälkeen.

Ehdotettavan pykälän 2 momentin mukaan tukihakemus ei kuitenkaan tulisi vireille, ennen kuin hakemuksessa on esitetty seuraavat yksilöidyt ja todenmukaiset tiedot ja liitetty seuraavat asiakirjat:

- 1) tuen hakija;
- 2) hakemuksen kohteena olevat toimenpiteet
- 3) toimenpiteiden kustannukset;
- 4) haetun tuen määrä;
- 5) hankesuunnitelma.

Ehdotettavan pykälän 2 momentin tarkoituksena on varmistaa, että hakemus sisältää päätöksen käsittelemisessä tarvittavat välttämättömät tiedot.

Ehdotettava pykälä mahdollistaa sen, että hakija aloittaa toimenpiteiden toteutuksen hakemuksen vireille tulon jälkeen ja sen, että ennen tukipäätöksen antamista, toteutettuihin toimenpiteisiin voidaan myöntää tukea. Edellä mainituissa tilanteissa tuenhakijan vastuulle jää mahdollisuus, että toimenpiteet eivät täytä tukikelpoisuusvaatimuksia eikä niihin myönnetä tukea.

16 § Pykälässä säädettäisiin toimenpiteiden toteuttamisen hyväksyttävästä ajanjaksosta ja mehiläishoitotuen maksun hakemisesta.

Ehdotettavan pykälän 1 momentissa säädettäisiin määräajat mehiläishoitotuen maksulle. Määräajat olisivat seuraavat:

- 1) 1.1. – 30.3. välisenä ajanjaksona aiheutuneista menoista on haettava tukea viimeistään 15.5.;
- 2) 1.4. – 30.6. välisenä ajanjaksona aiheutuneista menoista on haettava tukea viimeistään 15.8.;
- 3) 1.7. – 30.9. välisenä ajanjaksona aiheutuneista menoista on haettava tukea viimeistään 15.11.;
- 4) 1.10. – 31.12. välisenä ajanjaksona aiheutuneista menoista on haettava tukea viimeistään 15.2.

Valtioneuvoston asetuksessa ei nykyisellään ole säädetty määräajoista mehiläishoitotuen maksuille. Nykyisin voimassa olevan markkinajärjestelylain 73 pykälän 3 momentin mukaan mehiläishoitotukea voidaan maksaa hakemuksesta useassa erässä toteutetuista toimenpiteistä aiheutuneiden kustannusten mukaisesti, ei kuitenkaan useammin kuin kerran kuukaudessa. Käytännössä tuen hakeminen on tapahtunut kuukausikohtaisesti yksi tai useampi kuukausi kerrallaan. Maksujen uudet ajankohdat on sopeutettu siihen lähtökohtaan, että EU:n rahoitusosuus jäsenmaille on määritelty varainhoitovuosittain. 15 päivä elokuuta haetut maksut voidaan käsitellä ja maksaa 15 päivä lokakuuta päättyvän varainhoitovuoden määrärahoista.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin vaatimus liittää tuen maksua koskevaan hakemukseen selvitys menoista sekä jäljennökset laskuista ja tositteista. Laskujen ja tositteiden toimittamisesta ei ole aiemmin säädetty asetuksessa, mutta vastaavan kaltaisia edellytyksiä on ollut kansallisessa mehiläishoito-ohjelmassa.

Kirjauksen taustalla on suunnitelma-asetusta täydentävän delegoidun asetuksen 21 artiklan 1 kohdan ensimmäinen alakohta, jonka mukaan jäsenvaltion on säädettävä tuen maksamisesta tuensaajalle tosiasiallisesti aiheutuneiden kohtuullisten kustannusten perusteella, joiden tueksi tuensaajien on toimitettava todisteita, esimerkiksi laskuja.

17 § Pykälässä säädettäisiin mehiläishoitotuen tuensaajien ja esitettyjen toimenpiteiden valintaperusteista

Ehdotettavalla pykälällä tarkennettaisiin markkinajärjestelylain 27 a § valintaperusteita. Ehdotuksen mukaan hankkeiden valinnassa käytettävien valintakriteerien soveltamisessa huomioitaisiin se, että:

- 1) esitettyjen toimenpiteiden tulee hyödyttää laajasti mehiläishoitoalaa ja mehiläisalalla toimivia ottaen huomioon kyseisen toimenpiteen luonne;
- 2) hankkeessa hankitun ja tuotetun tiedon saattaminen mehiläishoitoalan toimijoiden käyttöön sekä hankkeen tulosten julkaiseminen;
- 3) hankkeen vastaavuus 2-8 §:ssä kuvattuihin mehiläishoitoalaa koskeviin toimenpiteisiin sekä niille Suomen yhteisen maatalouspolitiikan strategiasuunnitelmassa mehiläishoitoalan toimenpiteille esitettyihin tavoitteisiin ja sisältöihin;
- 4) hankesuunnitelmassa on hankkeen etenemisen tarkastelun mahdollistava tavoitteellinen ja konkreettinen suunnitelma, joka on selkeä, realistinen ja riittävän yksityiskohtainen;
- 5) hankesuunnitelma on yhteneväinen esitetyn kustannusarvion kanssa ja siitä käy ilmi, että hankkeen toteuttamiseen on varattu riittävät resurssit ja asiantuntemus.

Ehdotuksen kohdassa 1 kohdassa tarkoitetaan sitä, että valinnassa painotetaan valtakunnallisesti laajavaikuttaisia hankkeita huomioiden kuitenkin toimenpiteen luonne. Jos toimenpide esitetään alueelle, jolla on yhtä aikaa useita erityispiirteitä esimerkiksi luonnon olosuhteisiin, mehiläisten terveystilanteeseen ja pölytyspalvelujen tarpeeseen sekä tarhaajien ruotsinkielisen neuvonnan tarpeeseen nähden, voidaan nämä näkökohdat ottaa huomioon tarkasteltaessa vaikuttavuutta. Samoin, jos valtakunnallisesti toimivan yhteisön tai järjestön jäsenyhdistyksellä on erityisosaamista tietyn tukitoimenpiteen toteuttamiseen, se voidaan huomioida tarkastelussa. Valtakunnallisesti toimivan järjestön tulisi lähtökohtaisesti kuitenkin hakemuksessaan edustaa kaikkia paikallisjärjestöjään.

18 § Pykälässä säädettäisiin asetuksen voimaantulosta.

Asetuksen ehdotetaan tulevan voimaan [x] päivänä tammikuuta 2023.

Asetuksella kumottaisiin mehiläishoitotuesta annettu valtioneuvoston asetus (754/2019).

Ennen tämän asetuksen voimaan tuloa myönnettyihin mehiläishoitotukiin sovellettaisiin asetuksen voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

7. Voimaantulo

Asetuksen ehdotetaan tulevan voimaan x päivänä tammikuuta 2023.